

Svet, v ktorom bude väčšina menšinou

Divadlo Back to Back bolo založené v roku 1987. V súčasnosti je najvýznamnejším austrálskym súborom, ktorý pracuje so zdravotne znevýhodnenými hercami. Inscenácie režiséra Bruca Gladwina sú zväčša kolektívne autorské projekty, ktoré sa venujú politickým, etickým a filozofickým otázkam. So svojimi dielami pravidelne hostujú po celom svete a v júni 2022 boli súčasťou 71. ročníka Wiener Festwochen s inscenáciou *The Shadow Whose Prey the Hunter Becomes* (prekl. Tieň, ktorého koristiťou je lovec).

Herci v úvode prinášajú na javisko päť stoličiek a polystyrénový blok, ktorý bude neskôr slúžiť ako rečnícky pult. Žltou páskou vymedzujú svoj hrací priestor. V tomto prípade nejde len o formálne rozdelenie javiska a hľadiska, budovanie štvrtej steny, ale aj o zdôraznenie rozdielov medzi väčšinovou a menšinovou spoločnosťou.

Vzťah majority a minority reflektujú naratívne pasáže, v ktorých sa štyria herci a jedna herečka zamýšľajú nad neschopnosťou ostatných ľudí porozumieť im, nezmyselnosťou spoločenských pravidiel či nad tým, kto sa môže dnes považovať za „normálneho človeka“. V jednom z dialógov otvárajú aj otázku nálepkovania zdravotne znevýhodnených ľudí – je lepšie používať výraz neurodiverzita alebo intelektuálne znevýhodnenie? Táto diskusia by v ideálnom prípade mala dospieť k záveru, že každý z nás je jedinečná ľudská bytosť bez ohľadu na pohlavie, sexuálnu orientáciu, farbu pleti či schopnosti, ktorými disponuje.

Inscenácia sa pýta, kedy by sa väčšinová spoločnosť cítila rovnako vylúčené ako sa v súčasnosti cítia zdravotne znevýhodnení ľudia. Tvorivý tím pracuje pri analýze tejto otázky s umelou inteligenciou – využíva titulkový prepis dialógov v reálnom čase alebo hlasového asistenta Siri. Rozhovory so Siri majú v predstavení vtipný až absurdný podtón. Napriek tomu, autori inscenácie kladú väčšinového človeka do pozície, v ktorej môže existovať niečo inteligentnejšie ako osoba bez akéhokoľvek intelektuálneho znevýhodnenia.

Tvorivý tím poukazuje v inscenácii nielen na rozdiely a bariéry, ktoré často privilegovaní ľudia vytvárajú, ale aj na to, že v budúcnosti môže nastať situácia, kedy títo ľudia budú chtiac-nechtiac v podobne znevýhodňujúcej situácii.

Dominika Dudášová

report na základe predstavenia v rámci festivalu Wiener Festwochen (3. 6. 2022)

